

*Гром Карина Віталіївна,
аспірантка історичного факультету,
Київський національний університет імені
Тараса Шевченка (м. Київ, Україна)*

КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ «М'ЯКОЇ СИЛИ»

Дипломатія ХХІ століття мусить йти в ногу з сучасними світовими трендами розвиваючись в залежності з викликами, постійно розширюючись та видозмінюючись. Задля забезпечення виконання завдань, які покладені на дипломатичну діяльність уряди використовують різні її види: публічну, культурну, економічну, іміджеву, громадську, цифрову або електронну та інші. Одним з напрямків дипломатії, що сьогодні широко використовується є культурна дипломатія.

Єдиного визначення культурної дипломатії на сьогодні немає, як і визначення «культури» зокрема. Американський політолог Мілтон Каммінгс визначив культурну дипломатію як обмін ідеями, інформацією, мистецтвом та іншими аспектами культури між націями та народами задля їх порозуміння і налагодженню зв'язків між ними [1, с.1]. Марк Саймон в своїх роботах зауважує,

що: «культурна дипломатія – це розгортання культури держави на підтримку її зовнішньополітичних цілей або дипломатії» [2, с.11].

Незважаючи на відсутність єдиного трактування все ж науковці та дипломати сходяться в думці щодо характеру культурної дипломатії, а саме приналежності до «м'якої сили».

Концепція м'якої сили була розвинена американським політологом Джозефом Наєм в 1990 році. За цією теорією суть м'якої сили полягає в можливості отримати щось бажане через навіювання бажання іншим хотіти те саме, що і ви ненасильницькими методами. Іншими словами, м'яка сила ґрунтується на можливості формувати вподобання інших без застосування погроз, санкцій, примусу чи винагород. Країна може отримати бажані результати через сприяння інших країн, які розділяють ці бажання. Цього можна досягнути, якщо партнер розділяє ваші цінності, моделі, вбачають в країні-партнера приклад та хочуть його наслідувати [3, с.10]. М'яка сила це більше ніж переконування когось в чомусь, це здатність притягувати до себе

Для пояснення принципу дії м'якої сили науковець наводить яскравий приклад з повсякденного життя: на подружжя чи на підлеглих значно ефективніше можна впливати подаючи власний приклад, таким чином заохочуючи інших вчиняти так як тобі потрібно не застосовуючи, погроз чи постійних доган. Най зазначає, що політичні лідери демократичних країн, які зрозуміли ефективність використання концепції м'якої сили можуть змусити когось робити те, що вони хочуть через «привабливість» дії, в той час як лідери авторитарних країн використовують примус і команди [3, с.6].

Разом з м'якою силою Най розвинув і протилежну по суті концепцію «жорсткої сили». В основі її інструментарію лежать накази, погрози військовою силою чи економічними санкціями, шантаж економічним боргом, певні дії, що зроблять отримання чогось надважким або неможливим, наприклад зміна порядку та його ускладнення в отриманні якихось документів чи послуг. В основі м'якої сили лежать протилежні методи: посилення до спільних цінностей, взаємоповаги, мирного спілкування. Саме ця характеристика лежить в площині культурної дипломатії з точки зору на принципи її діяльності та завдань, які вона покликана виконувати.

Говорячи про цінність культури в реалізації політики Най в якості підтвердження наводить слова американського дипломата та письменника Джорджа Кеннана, який відзначав, що культурні контакти є засобом боротьби з негативними враженнями про країну, які в свою чергу відіграють значну роль в формуванні світової думки. Він же і зауважував, що охоче обміняв би весь запас політичної пропаганди на результати, які можна було б отримати лише такими засобами, маючи на увазі культурні контакти [3, с.45].

Говорячи про роль культури в концепті м'якої сили, Най також наводить слова Державного Секретаря США Коліна Пауелла «Я не можу згадати про більш цінний актив для нашої країни, ніж дружба з майбутніми світовими лідерами, які отримали тут освіту» [3, ст.44]. Оскільки навчаючись в іншій країні людина знайомиться з їх культурою, способом життя, знайомиться з їх цінностями та переконаннями. З таким лідером країні-партнеру буде легше

домовитись про щось маючи схожий спільний досвід до якого можна буде апелювати в потрібні моменти. Звичайні студенти повертаючись додому після навчання і здобувши позитивний досвід перебування в іншій країні теж розповідатимуть оточенню про цінності країни, таким чином її популяризуючи та піднімаючи імідж та авторитет іншими словами - створювати привабливу картинку країни, що відповідає завданням культурної дипломатії.

Культурна дипломатія по своєму характеру ґрунтується на ненасильницьких формах взаємодії та підтримці взаємоповаги один-одного для реалізації визначених цілей, що відповідає концепції м'якої сили.

Таким чином, культурна дипломатія є важливою частиною загальної дипломатичної діяльності, що лежить в площині концепції м'якої сили.

Література:

1. Cummings M. Cultural Diplomacy and the United States Government: A Survey. Washington, 2003. 15 p
2. Mark S. A Greater Role for Cultural Diplomacy. Berlin : Netherlands Institute of International Relations 'Clingendael', 2009. 51 p.
3. Nye J. Soft Power: the means to success in World Politics. New-York : Perseus Publishing, 2004. 191 p.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

**Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук**

**ІНСТИТУТ ПОЛІТИЧНИХ І ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ім. І.Ф. КУРАСА НАН УКРАЇНИ**

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

**ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА
ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ЯГЕЛЛОНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Республіка Польща)

ФОНД ГЕРДИ ХЕНКЕЛЬ (Німеччина)

УНІВЕРСИТЕТ МАЙНЦА ІМЕНІ ЙОГАННА ГУТЕНБЕРГА (Німеччина)

КАГУЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ П. ХАШДЕУ (Молдова)

МУЗЕЙ КАРОЛЯ І В БРАЇЛІ (Румунія)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«УКРАЇНСЬКА ДИПЛОМАТІЯ:
СТАНОВЛЕННЯ, РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

10 квітня 2025 р.

м. Київ

Українська дипломатія: становлення, розвиток та перспективи / за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 10 квітня 2025 р. Київ, 2024. 357 с.

Збірник наукових праць укладено за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Українська дипломатія: становлення, розвиток та перспективи», яка була організована кафедрою міжнародних відносин і суспільних наук гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України 10 квітня 2025 р. Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямками роботи конференції і охоплює широке коло питань щодо витоків, традицій, розвитку та перспектив української дипломатії; аналізу стану дипломатії в умовах сучасних глобальних викликів та стратегічних пріоритетів світової, європейської та вітчизняної дипломатії в умовах російсько-української війни.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів, а також усіх хто цікавиться питаннями сучасних міжнародних відносин та розвитку української дипломатії.

Рекомендовано вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 10 від 16.05.2025 р.).

Редакційна колегія:

Ткачук В.А., д-р екон. наук, проф. (голова);
Ніколаєнко С.М., д-р пед. наук, проф. (співголова);
Тонха О.Л., д-р сільгосп. наук, проф. (голова);
Любовець О.М., д-р істор. наук, проф.
Харченко С.В., д-р філол. наук, проф.
Хвіст В.О., канд. іст. наук, доцент

Відповідальна за випуск докт. іст. наук, проф. Любовець О.М.

Тези подано в авторській редакції.

Автори тез відповідають за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел, посилання на них та інших відомостей.

Передруковувати опубліковані в збірнику наукових праць матеріали дозволяється тільки за згодою авторів.